

Петъци за бъдеще - България

Наименование	Петъци за бъдеще - България
Резюме	„Петъци за бъдеще - България“ е неформална организация, която организира протести и акции, които целят да привлекат вниманието на обществеността върху проблемите, свързани с климатичните промени и настояват за незабавни и решителни мерки от страна на световните правителства за справяне с „климатичната криза“.
Страна	България
Категория	Обучителни и образователни дейности
Сфера	Промени в климата, екология, дейности за деца и младежи
Равнище	Местно, национално, европейско, международно
Време на осъществяване	2019 г. - досега
Водеща организация	Петъци за бъдеще - България
Партньори	-
Участници	Стотици млади български активисти
Интернет сайт с информация за практиката	https://www.facebook.com/FridaysForFutureBG

Петъци за бъдеще - България е самоорганизирано младежко автономно движение което се бори за климатична и екосоциална справедливост. То е част от международното младежко движение за климата Fridays for Future, започнато от шведската тийнейджърка Грета Тунберг през август 2018 г.

Движението цели чрез т.нар. стачки за климата и шествия да привлече вниманието на обществото към непосредствените заплахи от климатичните промени, както и това неговите искания за справяне с климатичната и екологична криза да достигнат до

националните и местните власти. Друга основна цел е образование и информиране на гражданите за възможните решения, които за движението включват модел за дерастеж, социална екология и пряка гражданска демокрация.

Младежка стачка на климата в София.

Според „Петъци за бъдеще - България“ световните лидери и международни организации биха успели да вземат ефективни мерки за решаване на климатичната криза единствено след сериозен натиск от гражданското общество. Масови протести на движението по света през 2019 г. събират милиони привърженици, предимно ученици и младежи. В България по време на глобалната стачка за климата през септември 2019 г. се включват стотици привърженици в София и няколко други градове в страната. А през декември 2019 г. активисти на движението присъстваха на конференцията за климатичните промени в Мадрид COP25 и се включиха в милионно шествие, което настоява за мерки срещу климатичната криза.

Училищната стачка за климата на Грета Тунберг през 2018 г.

Глобалното движение Петъци за бъдеще / Fridays For Future поставя своето начало през август 2018 г., когато 15-годишната шведска ученичка Грета Тунберг заедно с други активисти започва т.нар. училищни стачки за климата. В продължение на 3 седмици всеки ден тя стачкува сама пред Шведския парламент, искайки спешни действия за разрешаване на климатичната криза. Протестите ѝ прерастват в ежеседмични, като тя ги осъществява всеки петък.

Недълго след началото на акцията, действията ѝ биват забелязани от медии и нейни снимки събират изключително голямо внимание в интернет пространството. Съвсем скоро Грета вдъхновява милиони млади хора по целия свят да се включат в стачки за климата, целящи местни и национални политици да чуят предупрежденията на учените за надвисналата климатична криза и да намерят начини за своевременно изпълнение на Парижкото споразумение за климата, чиято основана цел е ограничаващо повишаването на средната глобална температура до 1,5°C в сравнение с нивата от преди Индустриалната революция.

На 8 март 2019 г. пред Столична община се състои първата стачка за климата у нас. Протестите през следващите месеци продължават всеки петък пред институции като Министерски съвет, МОСВ, Министерство на Енергетиката, но също и в други градове като Варна, Плевен, Самоков, Бургас. Най-мощна е глобална стачка през септември 2019 г. със стотици шестващи по Софийските улици. Основни участници в българското движение са ученици, студенти и млади хора, загрижени по въпросите за недостатъчните действия относно климатичните промени. Първоначално исканията на българския клон на движението са аналогични на тези в чужбина, но с времето се формират и искания относно по-специфични въпроси, касаещи България.

Понастоящем „Петъци за бъдеще – България“ е хоризонтално движение, без изразено лидерство, организирайки мирни непартийни протести и групови дискусии.

Сред основните искания на движението са:

- **Свеждане на икономиката в екологични граници чрез социално справедлив и демократичен процес**
- **Намаляване на екологичния отпечатък на човешките дейности чрез:**
  - Намаляване на консумацията на енергия и преминаване към чиста енергия.
  - Локализиране на производството.
  - Преход към кръгова икономика.
  - Преминаване към чист транспорт.
  - Насърчаване на нови консуматорски модели.
  - Демилитаризация.
- **Намаляване на опустошението на природните екосистеми**
  - Безкомпромисно опазване на обособените природни територии.
  - Въвеждане на единен подход за здраве (на хора, животни и планета).
- **Намаляване на икономическите неравенства и въвеждане на мерки за справедливо преразпределение на доходите**

„Петъци за бъдеще“ поддържа идеята за промяна на българската икономика към модел на дерастеж - социално справедлив и демократичен процес за смаляване на икономиката и свеждането ѝ в екологични граници.

След 2019 г., поради затварянията заради пандемията от Ковид-19, честотата на младежките стачки за климата намаляват и дейността на „Петъци за бъдеще“ се пренася в онлайн пространството – организират се символични стачки, но също така се осъществяват онлайн кампании, медийни интервюта с активисти, както и други дейности, свързани с образованието. Според движението един от основните проблеми в България е липсата на информираност на обществеността относно дори най-важните въпроси, касаещи климатичните промени. Поради тази причина, сред основните настоящи каузи на „Петъци за бъдеще – България“ е неговата кампания за по-добро образование на тема климат.

Сред първите инициативи в тази посока бе преглед съдържанието на учебните програми в гимназиалния етап през 2020 г. и 2021 г. от активисти на движението. Основен извод бе, че думата „климат“ се споменава единствено в учебниците по география, но за самите климатични промени или глобално затопляне почти не се говори, с изключение на профилираната подготовка в 11 клас. Поради тази причина членове на движението помогнаха за създаването на [наръчник](#) за преподаване в училище относно климатичните промени.

Също така на 24 и 25 септември 2022 г. „Петъци за бъдеще“ организира работилница „Дни на образованието и действията за климата“ – по време на която бяха организирани уъркшопи, лекции, прожекции на филми и дискусии, посветени не само на науката за климата, но и на политиката, правосъдието, икономиката, здравеопазването и други сфери. Фокусът е върху системните промени, които са нужни във всяка една от сферите, за да се вземат най-ефективните мерки срещу климатичните промени. Мероприятията включваха лекции на теми пряка демокрация, дерастеж, агроекология, концепцията за „едно здраве“ (one health), човешки права, права на животните и на дивата природа,

граждански активизъм и още много други интересни теми, които не се преподават в училище. През септември 2023 г. се очаква ново издание на мероприятиято.

Дни на образованието и действията за климата, септември 2022 г.

Каузата за образование включваше и серия от 3 онлайн уебинара през 2021 г. и 2022 г., по време на които активисти на движението обобщиха за публиката най-важните изводи от новите доклади на Междуправителствения панел по климатичните промени към ООН.

Понастоящем „Петъци за бъдеще - България“ организира протести на живо веднъж на всеки няколко месеца, които са част от „Глобални стачки за климата“, които се синхронизирани с местните клонове на движението от цял свят.

Прочетете повече на: <https://www.facebook.com/FridaysForFutureBG>,
<https://fridaysforfuturebulgaria.wordpress.com/?fbclid=IwAR2Gxs85CxwmTNFy4Rh8nuwbUW>
[K4aa_ZGofc_0nQMoACb5m9iDFGw4NHW9w](https://www.instagram.com/fridaysforfuturebulgaria)